

RADOMSKO-KIELECKI

GŁOS LASU

KORNIK OSTROZĘBNY – NIEBEZPIECZNY SZKODNIK

BOCIANY CZARNE Z LOGGERAMI

IZBA PARTYZANCKA ORAZ IZBA LEŚNA

Szanowni Czytelnicy,

Mijający kwartał, mimo że objął okres wakacyjny, minął wyjątkowo pracowicie. Oprócz tego, że to trudny rok w zakresie ochrony przeciwpożarowej, trwają zmagania z kornikiem ostrożnym, którego zasięg jest coraz szerszy. Sytuację na przykładzie Nadleśnictwa Kozienice opisuje Artur Mazur, zastępca nadleśniczego. W sierpniu w związku z problemami z kornikiem Nadleśnictwo Skarżysko w miejscu wrażliwym społecznie, nad zalewem Lubianka, zorganizowało konferencję prasową.

W okresie wakacyjnym odbyło się wiele inicjatyw związanych z turystyką i rekreacją oraz edukacją leśną, tym bardziej że trwa akcja „Czas w las” w ramach kampanii „Dla Lasu, Dla Ludzi”. Z wielką sympatią społeczeństwa spotkał się w czasie organizowanych wydarzeń w związku z Wielkim Dniem Pszczół w nadleśnictwach Marcule i Kozienice. Zorganizowany po raz pierwszy Dzień Pszczoly w „Bartnym Kącie” jako wspólna inicjatywa leśników, pszczelarzy i samorządowców spotkał się z dużym zainteresowaniem społeczności lokalnej i będzie stanowił stałą część oferty turystyczno-edukacyjnej w Puszczy Kozienickiej. W Nadleśnictwie Starachowice udostępniony został nowy obiekt turystyczno-edukacyjny – 21 czerwca w osadzie leśnej Klepacze odbyło się otwarcie Izby Partyzanckiej im. gen. Antoniego Hedy-Szarego oraz Izby Leśnej. Uroczystość była jednym z przedsięwzięć Nadleśnictwa Starachowice i RDLP w Radomiu związanych z obchodami rocznicy 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości.

W minionym czasie odbyły się również imprezy z pogranicza sztuki i lasu, a na terenie Nadleśnictwa Marcule rozegrany został Turniej Siatkówki Piłkowej o Puchar Dyrektora RDLP w Radomiu, który zintegrował leśników.

Edyta Nowicka
Redaktor prowadząca
Darz bór!

Dąb Bartek – nasz wspólny znajomy

W sierpniu odbyła się zasadnicza część prac związanych z realizacją projektu dotyczącego ochrony, zachowania i promocji pomnika przyrody dąb Bartek. Wykonane zostały prace związane z konserwacją podpór, malowanie, wymiana opasek mocujących konary do głowic słupów, regulacja sił w odciągach, wymiana wiązań spinających konary. Zastosowano specjalistyczny sprzęt i najnowocześniejsze technologie znane w dendrologii, w tym badania tensometryczne. Prace poprzedzone ekspertyzami wykonano pod nadzorem naukowców z Politechniki Łódzkiej. Sfinansowały je Lasy Państwowe w ramach środków Funduszu Leśnego. Badania realizowali także naukowcy z Instytutu Badawczego Leśnictwa. Do końca roku Nadleśnictwo Zagnańsk wykona infrastrukturę turystyczną wokół Bartka.

Spis treści

03 MIGAWKI

Na temat jodły, rębni, jednostek kontrolnych i BDq

Bociany czarne z loggerami

Sztuka i las

04 ZDARZYŁO SIĘ

Wielki Dzień Pszczół

05–06 O TYM SIĘ MÓWI

Kornik ostrożny – niebezpieczny szkodnik

07 LAS I HISTORIA

Izba Partyzancka oraz Izba Leśna

08 FOTOREPORTAŻ

Mistrzowie leśników w siatkówce plażowej

**Regionalna Dyrekcja
Lasów Państwowych w Radomiu**

„GŁOS LASU RDLP W RADOMIU” JEST DODATKIEM REGIONALNYM DO MAGAZYNU „GŁOS LASU” WYDAWANEGO PRZEZ CENTRUM INFORMACYJNE LASÓW PAŃSTWOWYCH

REDAKTOR PROWADZĄCA:
Edyta Nowicka

Adres redakcji:
Biuro RDLP w Radomiu
ul. 25 Czerwca 68
26-600 Radom
tel. 48 385 60 00 wew. 16
faks 48 385 60 01
e-mail: edyta.nowicka@radom.lasy.gov.pl

SKŁAD:
Mariusz Gładysz

KOREKTA:
Agnieszka Mocarcka

PROJEKT:
Novimedia Content Publishing
www.novimedia.pl

DRUK:
Elanders Poland
www.elanders.com, 48 23 662 23 16

OKŁADKA
Konferencja prasowa w Nadleśnictwie Skarżysko dotycząca kornika ostrożnego
Fot. E. Nowicka

Na temat jodły, rębni, jednostek kontrolnych i BDq

Tematyce rębni stopniowych i ciągłej poświęcone było szkolenie, w którym uczestniczyli zastępcy nadleśniczych i inżynierowie nadzoru. Te formy zagospodarowania drzewostanów należą do najbardziej złożonych, ale jednocześnie zapewniających optymalne warunki dla odnowienia, przebudowy i uzyskiwania właściwej struktury jedlin.

ZDJEŃCIE I AGATA LUKOMSKA-HOPAS

Terenowa część szkolenia o jodle

Podczas dwudniowych zajęć (2–3 VII) profesorowie Bogdan Brzeziecki i Stanisław Drozdowski z Katedry Hodowli Lasu WL SGGW przekazali ogromny zasób informacji, wiedzy i praktycznych wskazówek na temat sposobów postępowania hodowlanego w jedlinach. Szczególnie interesującą, warsztatową formę miała terenowa część w nadleśnictwach Suchedniów i Zagnańsk. Podczas dyskusji uczestnicy mogli w wytypowanych drzewostanach zweryfikować praktyczne elementy gospodarki leśnej z teoretycznymi podstawami hodowli, użytkowania i zarządzania lasu. Omawiana była również tzw. metoda BDq, służąca planowaniu hodowlanemu w lesie przerębowym, oraz nowe formy regulacji użytkowania – z wykorzystaniem jednostek kontrolnych.

Tekst | Tomasz Krawczyk

Bociany czarne z loggerami

7 lipca na terenie Nadleśnictwa Zwoleń ornitolodzy z Komitetu Ochrony Orłów oraz Leśnego Zakładu Doświadczalnego SGGW w Rogowie wspólnie z pracownikami RDLP i nadleśnictwa założyli loggery i obrączki młodym bocianom czarnym. Projekt realizowany jest także na terenie Nadleśnictwa Kozienice.

Działania te to część ogólnopolskiego projektu „BocianiMy” w Lasach Państwowych, realizowanego w 47 nadleśnictwach LKP położonych na obszarach Natura 2000. Dotyczy on dobrych praktyk ochrony i zarządzania populacją bociana czarnego (hajstry) na terenach leśnych i jest współfinansowany ze środków unijnych. Loggery – lekkie i nowoczesne urządzenia badawcze – zostały założone dwóm z trzech piskląt przez doświadczonych ornitologów powyżej stawu skokowego, są więc bliżej środka ciężkości bocianów, w takim miejscu, by nie przeszkadzać im w locie. Będą źródłem informacji o dalszych losach ptaków, a wraz z informacjami z fotopułapek i kamer on-line (zakładanych również innym bocianom i przy innych gniazdach w ramach projektu) pozwolą na badanie ekologii przestrzennej gatunku. Działania w projekcie można śledzić na stronie bocianimy.pl, tu też znajduje się do pobrania broszura o bocianie czarnym. Inne działania realizowane w projekcie to aktywne poszukiwanie nowych gniazd i żerowisk, pomiary siedlisk, drzew lęgowych i biocenotycznych, aktualizacja i opracowanie projektów stref ochronnych, a także montaż opasek i stosowanie repelentów zabezpieczających drzewa z gniazdami przed kunami. Będą również szeroko prowadzone działania edukacyjne.

Młode bociany czarne

ZDJEŃCIE I DARIUSZ ANDERWALD

Wiele rzeźb zostało wykonanych z drewna

Sztuka i las

W lipcu i sierpniu odbyły się w naszym regionie dwa wydarzenia łączące sztukę i las. Były to Ogólnopolska Wystawa Rysunku Satyrycznego „Stop zaśmiecaniu lasów” oraz 11. Międzynarodowy Plener Ekspresji Twórczej Malarstwa i Rzeźby „Puszcza Kozienicka Inspiracje Garbatka-Letnisko”.

Wystawa plakatów w satyryczny sposób ujmująca problematykę zaśmiecania lasów zorganizowana została w Radomskim Klubie Środowisk Twórczych i galerii Łażnia przez RDLP w Radomiu, Łażnię oraz Stowarzyszenie Polskich Artystów Rysunku. Podczas wernisażu, który odbył się 13 lipca, Jacek Frankowski, kurator wystawy, wręczył honorowe odznaki stowarzyszenia. Otrzymali je Andrzej Matysiak, dyrektor RDLP w Radomiu, Edyta Nowicka, kierownik Zespołu ds. Promocji i Mediów RDLP, nadleśniczkowie nadleśnictw Dobieszyn, Kozienice, Marcule, Radom i Staszów oraz Michał Budziszewski z Łażni, który aranżował wystawę.

Kolejnym wydarzeniem łączącym sztukę i las był plener malarstwa oraz rzeźby w szkole drzewnej i leśnej w Garbatce-Letnisku. Zmagania twórcze trwały od 14 do 29 lipca. Zgromadziły wielu pasjonatów i miłośników sztuk pięknych z całego świata, wśród nich byli malarze i rzeźbiarze z Armenii, Niemiec, Turcji, Indii, Macedonii, Szwecji, Tadżykistanu, Ukrainy, Walii oraz Polski. Z roku na rok coraz więcej artystów wykorzystuje drewno jako materiał, który poddają działaniom twórczym, o czym można było się przekonać na wernisażu.

Tekst i zdjęcie | Dorota Włosowska

Tekst | Edyta Nowicka

8 sierpnia obchodzimy Wielki Dzień Pszczół. Jego celem jest zwrócenie uwagi na rolę i znaczenie pszczół we współczesnym świecie. W niedzielę poprzedzającą to święto leśnicy z nadleśnictw Kozienice i Marcule zorganizowali wydarzenia związane ze świętem oraz działaniem „Pszczoly wracają do lasu” realizowanym w ramach projektu rozwojowego LP.

„BARTNY KĄT” w Nadleśnictwie Kozienice po raz pierwszy był miejscem imprezy plenerowej, która połączyła miłośników pszczelarstwa i bartnictwa oraz leśnych aktywności i przyrody. Inicjatywa wynikała z chęci ożywienia miejsca, które leśnicy utworzyli rok temu pod wpływem potrzeby przywrócenia pamięci o bartnictwie – jednej z najstarszych form użytkowania Puszczy Kozienickiej.

Organizatorami byli: Nadleśnictwo Kozienice, Stowarzyszenie Pszczelarzy Puszczy Kozienickiej, miasto Pionki i gmina Pionki, współorganizatorami: Kozienicki Park Krajobrazowy, Centrum Aktywności Lokalnej, Miejski Ośrodek Kultury, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Towarzystwo Rowerowe z Pionek, Muzeum Regionalne w Kozienicach, parafie w Jedlni i Cecylówce oraz PTTK Kozienice. Honorowy patronat nad wydarzeniem objął Andrzej Matysiak, dyrektor RDLP w Radomiu.

Dzień Pszczół to nie tylko pokazy, warsztaty i występy. W tym dniu w ramach wydarzenia odbyły się rajdy rowerowe i piesze do „Bartnego Kąta”. Kolejną atrakcją było poświęcenie kapliczki św. Tekli przy Królewskim Gościńcu. O tradycji związanej z jej

Wielki Dzień Pszczół

kultem w tym miejscu – niezwykle ciekawej, bo pierwotnie kapliczka umieszczona była w nieczynnej barci – opowiedział Marcin Stańczuk, etnograf z Muzeum Wsi Radomskiej. Akcentem związanym ze 100-leciem niepodległości było posadzenie dębu Józef, potomka legendarnego dębu Bartek, przy kapliczce św. Franciszka, kolejnym ważnym miejscu dla lokalnej społeczności.

Uczestnicy tych wydarzeń zgromadzili się w „Bartnym Kącie”, gdzie ks. Janusz Smerda odprawił mszę św. W dalszej części były występy artystyczne i atrakcje na stoiskach, m.in. degustacje miodu i pokazy produktów pszczelich, sprzętu pszczelarskiego oraz żywego ula przygotowane przez Stowarzyszenie Pszczelarzy Puszczy Kozienickiej w Pionkach, Koło Pszczelarzy w Kozienicach oraz leśników i pszczelarzy z Nadleśnictwa Kozienice. Była też wystawa o projekcie „Leśne Gospodarstwa Węglowe”, warsztaty dla dzieci, prezentacja roślin miododajnych i militariów. Dla powodzenia przyszłych miodobrań uczestnicy w pobliżu barci i pomnika pszczoły posadzili lipę.

W Wielki Dzień Pszczół świętowali leśnicy w Centrum Edukacji Przyrodniczej i Arboretum Nadleśnictwa Marcule. Zorganizowali grę terenową dotyczącą życia pszczoł, w której udział wzięło 71 drużyn, łącznie w zabawie uczestniczyło 415 osób. Uczestnicy przeszli przez osiem

specjalnie przygotowanych punktów z zadaniami dotyczącymi pszczoł.

W wydarzeniu udział wzięli również pszczelarze Krzysztof Wiatrowski, Maciej Nowek, Kacper Polit, Zuzanna Brodalka oraz leśnicy pszczelarze Piotr Wolski i Łukasz Majcher, którzy udzielali informacji z zakresu pszczelarstwa, podnosząc tym samym świadomość społeczną na temat roli i znaczeniu zapylaczy.

Atrakcją byli rzeźbiarze i twórcy ludowi prezentujący prace związane z pszczelarstwem, wystawa uli i domków dla dzikich pszczoł, pokaz dziania barci w wykonaniu Karola Wrony, projekcja filmu „Łowcy miodu”, wystawa „Boże robotnice – pszczoła nie do podrobienia nie do zastąpienia” i „Bartnictwo Puszczy Iłżeckiej”. Nie zabrakło degustacji miodu, a uczestnicy zwiedzali inne obiekty Centrum i Arboretum.

Konferencja prasowa w Nadleśnictwie Skarżysko

ZDJĘCIE I EDYTA NOWICKA

Kornik ostrożebny – niebezpieczny szkodnik

Od ponad dwóch lat Nadleśnictwo Kozienice, podobnie jak większość nadleśnictw RDLP w Radomiu, boryka się z problemem gradacyjnego występowania kornika ostrożebnego (*Ips acuminatus*).

Ten niepozorny chrząszcz (długość owada doskonałego wynosi 2–3 mm) stał się ostatnio największym problemem w zachowaniu właściwego stanu sanitarnego drzewostanów sosnowych nadleśnictwa. Klasyfikowany jest on

do grupy tzw. szkodników wtórnych, tzn. owadów atakujących drzewa osłabione w wyniku działania innych czynników szkodliwych, np.: działalności owadów liściożernych, szkód od pędraków, patogenów grzybowych, roślin pasożytniczych (jemioła) oraz wielu czynników abiotycznych (pożary, susze, huragany, wahania poziomu wód gruntowych, nadmierna insolacja słoneczna, ocieplanie się klimatu i inne). Zasiedla najchętniej drzewostany sosnowe w wieku powyżej 80 lat, żerując pod korą wierzchołkowej części drzew oraz w ich koronach (zasiedla większość gałęzi sosen – nawet gałązki o grubości ok. 1 cm). Przez tendencje gatunku do masowego namnażania się (występowanie dwóch generacji w sezonie wegetacyjnym, a także rójek siostrzanych) jego liczebność wzrasta w tempie geometrycznym. W pierwszej fazie zasiedlane są drzewa sosny rosnące w miejscach silnie

nasłonecznionych, np.: przy drogach, w lukach drzewostanowych, lasach uszkodzonych w wyniku huraganów itp. Przy braku działań ograniczających liczebność kornika i tendencji gatunku do błyskawicznego zwiększenia liczebności owady „wyhodowane” na kilku sztukach zaatakowanych drzew podczas kolejnej rójki mogą opanować płyty drzewostanu o powierzchni od kilkudziesięciu arów do kilku hektarów.

Kornik ostrożebny był znanym od dawna szkodnikiem sosny, miał jednak znaczenie niszowe. Obecnie istnieje domniemanie, że uszkodzenia w drzewostanach, które nastąpiły w 2015 r. w wyniku tzw. kompleksu posuchy (długotrwała susza połączona z falą upałów i przewlekłym brakiem wilgotności zarówno w glebie, jak i powietrzu), w którym decydującym czynnikiem szkodliwym była rekordowa insolacja słoneczna (przez kilka tygodni

Spotkanie przedstawicieli DGLP, RDLP, ZOL w maju br. w Nadleśnictwie Staszów

ZDJĘCIE | PIOTR KACPRZAK

W związku z problemem związanym z kornikiem ostrozębnym, który zasiedlił drzewostany sąsiadujące z zalewem Lubianka w leśnictwie Wanacja, Nadleśnictwo Skarżysko 21 sierpnia br. zorganizowało konferencję prasową z udziałem miejscowych leśników i dr inż. Marka Kamoli, kierownika Zespołu Ochrony Lasu w Radomiu. Na tym turystycznie ważnym dla Starachowic terenie leśnicy planują wyciąć 3 ha 80-letniego lasu sosnowego zaatakowanego przez kornika ostrozębnego.

ZDJĘCIE | ZESPÓŁ OCHRONY LASU W RADOMIU

notowano temperatury w słońcu powyżej 45°C przy jednoczesnych temperaturach powietrza powyżej 35°C), stały się czynnikiem sprzyjającym obecnemu szerzeniu się gradacji. Opisane powyżej osłabienie kondycji drzewostanów powoduje również uaktywnienie się innych ważnych szkodników wtórnych sosny i jodły, m.in.: przyplaszczka granatka, cetyńców większego i mniejszego, kornika sześciowębnego, jodłowca kolcozębnego czy jodłowca woroncowa.

Powyzsza sytuacja obliguje nadleśnictwo do podejmowania działań ograniczających zagrożenia. Od ubiegłego roku trwają inten-

sywne czynności ukierunkowane na poprawę stanu sanitarnego lasu. Niestety, przy obecnych uwarunkowaniach metody mechaniczne są jedynymi dopuszczonymi metodami ochrony lasu w zakresie zwalczania szkodników wtórnych. Walka ze szkodnikami w praktyce polega na szybkim usuwaniu drzew zasiedlonych, pilnym wywozie z lasu wyrobionego z nich drewna (względnie jego okorowaniu i zniszczeniu kory), a także usunięciu pozostałości powyróbkowych, tzn. zasiedlonych gałęzi i wierzchołków dzięki ich wypalaniu (względnie zrębkowaniu i wywiezieniu z lasu). W 2017 r. na terenie nadleśnictwa usunięto

3 200 m sześć. zasiedlonego drewna, a w pierwszym półroczu bieżącego roku wycięto już 13 200 m sześć. posuszu, w tym 2 600 m sześć. drewna zasiedlonego przez kornika ostrozębnego.

W lipcu intensywność prac związanych ze zwalczaniem kornika ostrozębnego zostanie zwielokrotniona, co związane jest z biologią szkodnika, który obecnie kończy żerowanie na drzewach zasiedlonych w wyniku rójki I generacji i przystępuje do przepoczwarzania się larw. Jest to moment, kiedy jego niszczenie przyczyni się do ograniczenia szkód w wyniku rójki II generacji. Dlatego już rozpoczęto intensywne usuwanie ognisk gradacyjnych. Ponieważ kornik zasiedla najchętniej drzewa w miejscach silnie nasłonecznionych, w tym tereny wzdłuż dróg (będących często także szlakami turystycznymi), możliwe będzie wystąpienie przejściowych utrudnień dla turystów korzystających ze szlaków. Część szlaków może zostać okresowo zamknięta (w szczególności w dniach powszednich) i pojawią się tam tablice o treści: „Zakaz wstępu – ścinka drzew”. W związku z tym nadleśnictwo zaapelowało o zachowanie szczególnej ostrożności podczas leśnych wycieczek i spacerów.

Istotne jest również to, że lasy Nadleśnictwa Kozienice ze względu na ponadprzeciętny wiek drzewostanów (przeciętna wieku 75 lat, podczas gdy średnia w Polsce wynosi 59 lat) są w szczególności narażone zarówno na szkody związane z postępującymi zmianami klimatycznymi, jak i zasiedlenie przez kornika ostrozębnego preferującego najstarsze drzewostany sosnowe. Dodatkowymi czynnikami osłabiającymi kondycję drzewostanów są szkody powodowane przez gradację chrabąszczy oraz szkody wywołane przez huraganowe wiatry w latach 2015 i 2016. Niestety, podobne zagrożenia występują również w przyległych do Puszczy Kozienickiej lasach innych własności.

Osada leśna Klepacze

Izba Partyzancka oraz Izba Leśna

21 czerwca w osadzie leśnej Klepacze odbyło się otwarcie Izby Partyzanckiej im. gen. Antoniego Hedy-Szarego oraz Izby Leśnej. Uroczystość była jednym z przedsięwzięć Nadleśnictwa Starachowice i RDLP w Radomiu związanych z obchodami rocznicy 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości.

W uroczystościach wzięła udział rodzina generała Antoniego Hedy-Szarego, a także minister Jan Józef Kasprzyk, szef Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych. Licznie przybyli senatorowie i posłowie na Sejm RP, przedstawiciele władz wojewódzkich, samorządów, środowisk patriotycznych i kombatanckich, w szczególności Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, strzelcy, harcerze, przedstawiciele instytucji i organizacji współpracujących z leśnikami, księża, uczniowie szkół i mieszkańcy okolicznych miejscowości oraz leśnicy.

Po mszy św. polowej zaproszeni goście w licznych wystąpieniach zgodnie podkreślali zasługi Antoniego Hedy-Szarego podczas II wojny światowej. Nie zabrakło też nawiązania do leśników: – *To jest hołd złożony tym, którzy wspomagali partyzantów, przechowywali ludzi. A na tym terenie ten patriotyzm wśród leśników był wyjątkowy* – powiedziała Teresa Heda-

Otwarcie izb partyzanckiej i leśnej

– Snopkiewicz. Nadleśniczy Ryszard Bis podkreślił, że: – *Naszym staraniem jest, aby zachować w pamięci, kim był ten człowiek i kim byli ludzie z nim związani. Szczęśliwie, dzisiaj nie jest to walka o pamięć, tylko praca dla zachowania w pamięci, w historii naszego regionu wielkiej postaci, którą bez wątpienia był Antoni Heda-Szary.*

Po wystąpieniach została odsłonięta pamiątkowa tablica przy dębie posadzonym w roku jubileuszu 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości w hołdzie generałowi Antoniemu Hedy-Szaremu w 10. rocznicę jego śmierci. Następnie uro-

Dlaczego osada w Klepaczach jest tak ważna dla wielu środowisk?

Zarówno Izba Partyzancka, jak i Izba Leśna mieszczą się w dawnej leśniczówce Klepacze położonej wewnątrz starachowickich lasów. Po wybuchu drugiej wojny światowej lasy starachowickie stały się nie tylko kryjówką dla uciekających mieszkańców okolicznych wiosek przed wojskiem niemieckim, ale także miejscem licznych potyczek, akcji, zamachów i bestialskich mordów. Jednym z ugrupowań AK stacjonujących w lasach leśnictwa Klepacze był oddział Antoniego Hedy-Szarego. Wstawił się wieloma akcjami, w tym rozbiściem więzień w Starachowicach, Kielcach oraz Końskich i uwolnieniem przetrzymywanych tam więźniów. W izbach można zobaczyć przedmioty oraz umundurowanie z okresu II wojny światowej. Będą się tu odbywać się także „żywe” lekcje historii dla młodzieży oraz spotkania z żołnierzami Armii Krajowej. W drugiej części znajduje się Izba Leśna, w której odtworzono wygląd przedwojennych wnętrz w celu odzwierciedlenia warunków pracy leśniczego z okresu międzywojennego. Na ścianach umieszczone zostały liczne fotografie, dokumenty historyczne oraz inne informacje. Ponadto można obejrzeć w niej dystynkcje leśne, umundurowanie i wiele innych cennych eksponatów niezbędnych do pracy leśniczego w minionym wieku. Obiekt jest udostępniany przez Nadleśnictwo Starachowice w godz. 8–16 od poniedziałku do soboty po wcześniejszym kontakcie pod numerem telefonu: 694 422 163 lub 41 274 53 84 w. 36

czyście przecięto wstęgę przy Izbie Partyzanckiej i Izbie Leśnej. Uroczystość zakończyła się występem patriotycznym młodzieży z Gimnazjum nr 1 im. gen. Antoniego Hedy-Szarego w Starachowicach. W dalszej części spotkania odbył się pokaz kawalerii konnej oraz wspólne śpiewanie pieśni partyzanckich przy ognisku.

Mistrzowie leśników w siatkówce plażowej

10 sierpnia na terenie Miejsko-Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Iłży po raz drugi odbył się Turniej Siatkówki Plażowej o Puchar Dyrektora RDLP w Radomiu. Rywalizowało w nim 14 drużyn reprezentujących nadleśnictwa: Marcule, Daleszyce i Starachowice – po dwie drużyny, oraz Ostrowiec Świętokrzyski, Radom, Suchedniów, Zwoleń i biuro RDLP w Radomiu – po jednej drużynie. Grały także trzy drużyny damskie. Wśród drużyn męskich pierwsze miejsce wywalczyło Nadleśnictwo Ostrowiec Świętokrzyski w składzie Adam Posiadło i Maciej Pawelec, drugie miejsce zajęła drużyna Nadleśnictwa Starachowice – Radosław Kwiatkowski i Rafał Adamczyk, a trzecie Nadleśnictwa Suchedniów – Piotr Dryka i Kazimierz Kołda. Wśród drużyn damskich zwyciężyła drużyna z RDLP w Radomiu w składzie Agnieszka Głowacka i Agata Łukomska-Hłopaś, drugie miejsce zajęło Nadleśnictwo Zwoleń – Ewa Sępień-Choroś i Aneta Sahajdak, a trzecie Nadleśnictwo Marcule – Marlena Kosmala i Magdalena Kabacińska. Puchary wręczyli Andrzej Matysiak, dyrektor RDLP w Radomiu, i Tadeusz Misiak, nadleśniczy Nadleśnictwa Marcule. Dziękujemy Nadleśnictwu Marcule za organizację i gratulujemy zwycięzcom!

TEKST | EDYTA NOWICKA
ZDJĘCIA | EDYTA NOWICKA, HUBERT OGAR